

ARBEJDSSEKVENKÆRKTØJ

Dansk Socialrådgiverforening
Revalideringsfaggruppen

Hanne Poulsen og Aase Sønderby Pedersen

Indhold

Kap.1 - Introduktion og baggrund

- 1.1 Hvorfor dette værktøj?
- 1.2 Funktionsevnekriteriet og arbejdsevnekriteriet
- 1.3 Den vigtigste metode i arbejdet
- 1.4 Brugsanvisning

Kap.2 - Indlysende fokuspunkter i alle sager

- 2.1 Samarbejdet med borgeren
- 2.2 Analysen som værktøj - hold snor i sagen hele vejen
- 2.3 Test dine faglige vurderinger
- 2.4 Lidt om at skrive i sager om arbejdsevne

Kap.3 - Step 1 - Sagens start

- 3.1 Ansøgning eller ej - betydningen af dette
- 3.2 Lyt til din faglige fornemmelse - den faglige hypotese
- 3.3 Risikovurdering - grundlaget for sporskiftet
- 3.4 Sagsoplysningen standses - med eller uden afgørelse
- 3.5 Sagsoplysningen påbegyndes
- 3.6 Oplysningsgrundlaget
- 3.7 Bestillingen

Kap.4 - Step 2 - Sagen ruller

- 4.1 Oplysningsgrundlaget
- 4.2 STOP og få overblik
- 4.3 Sporskifte - afgørelse - eller fortsættelse af processen

Kap 5 - Step 3 - Sagens afslutning

- 5.1 Der træffes afgørelse om indsats eller afslag på indsats
- 5.2 Den forberedende del af rehabiliteringsplanen laves og sagen sendes til rehabiliteringsteamet
  - 5.2.1 Særligt om revalidering
  - 5.2.2 Sager der skal forelægges for rehabiliteringsteamet
- 5.3 Der træffes afgørelse efter forelæggelsen for rehabiliteringsteamet

Kapitel 1

Introduktion og baggrund

Dette kapitel er en introduktion til et værktøj, vi i bestyrelsen for revalideringsfaggruppen under Dansk Socialrådgiverforening har udviklet i samarbejde med cand.jur. Susanne Wiederquist.

Værktøjets formål er at understøtte arbejdet med de komplicerede sager om udvikling og afklaring af arbejdsevnen. Det har været hensigten at udvikle et enkelt værktøj, som er let at bruge i det praktiske arbejde, hvor det kan være en udfordring at bevare overblikket.

1.1 Hvorfor dette værktøj?

Uanset at beskæftigelsen lige nu er meget høj, og der på det nærmeste er flere i arbejde end nogensinde før, er der borgere, der skal have indsatser, hvor formålet er at udvikle og belyse arbejdsevnen.

Der er stadig mange borgere, der oplever, at behandlingen af sagen trækker ud i et omfang, som strækker sig over år. Vi tænker her på situationer, hvor det i forløbet viser sig, at ordinær understøttet beskæftigelse ikke er realistisk på trods af lovgivningens muligheder for aktive indsatser.

Nogle af disse borgere kommer ud for, at det ikke lykkes at få sagen afsluttet med bevilling af en af de støttende indsatser. Her tænkes på de kompenserende muligheder og mulighederne for særlig støtte i form af revalidering, ressourceforløb, fleksjob eller tilkendelse af førtidspension.

På den baggrund har vi valgt at bidrage med dette værktøj velvidende, at det langt fra vil løse alle problemer.

Vi har dog alligevel ønsket at yde vores bidrag til at understøtte arbejdsprocessen i sagsarbejdet. Det har vi gjort i håbet om, at det bliver lettere at fastholde overblikket i de komplekse sager til glæde for de berørte borgere.

1.2 Funktionsevnekriteriet og arbejdsevnekriteriet

I sager hvor der er risiko for, at borgeren har udfordringer i forhold til at blive selvforsørgende, arbejdes der med arbejdsevnekriteriet.

De to kriterier - i overskriften - hænger sammen.

Arbejdsevnen udgør en del af en borgers samlede funktionsevne.

Funktionsevnekriterium:

Funktionsevne, mål for et menneskes evne til at udføre alle fysiske og psykiske aktiviteter.

Arbejdsevnekriteriet:

En persons evne til at udføre konkrete arbejdsopgaver, som personen kan bruge på arbejdsmarkedet til at blive helt eller delvist selvforsørgende. Her tænkes, at en jobfunktion består af en række arbejdsopgaver.

Udgangspunktet i arbejdsevnesager er altid, at det er de oplysninger, som sædvanligvis har betydning for at belyse borgerens evne til at arbejde, der er relevante for sagen. Her tænkes f.eks. på uddannelse, CV, borgerens eget arbejdsmarkedsperspektiv, sociale kompetencer osv.

Dog er det vigtigt at huske på, at oplysninger, som ikke umiddelbart virker relevante for den pågældende borgers arbejdsevne, kan være særdeles relevante. Her tænkes f.eks. på sager, hvor borgerens generelle funktionsevne fremstår påvirket, uden der kan peges på en egentlig faglig forklaring på årsagen.

Et forsigtigt forsøg på en enklere tilgang kan være at stille spørgsmålet: Hvor stor er afstanden til arbejdsmarkedet for den pågældende?

Jo længere væk borgeren er fra arbejdsmarkedet – jo større sandsynlighed er der for, at andre oplysninger f.eks. oplysninger om funktionsevnen i hjemmet eller oplysninger om belastninger i familien, kan være relevante.

Dog skal man være opmærksom på, at indhentelse af en oplysning altid skal ske efter en konkret vurdering af oplysningens relevans for sagen.

1.3 Systematisk sagsbehandling:

I arbejdet med dette værktøj har vi taget udgangspunkt i metoden om systematisk sagsbehandling. Det har vi gjort fordi, metoden er helt grundlæggende i det daglige arbejde på beskæftigelsesområdet.

Værktøjet bør derfor uden problemer kunne anvendes i daglig praksis i sammenhæng med den systematiske sagsbehandling.

1.4 Brugsanvisning

Værktøjets formål er, som nævnt, at styrke de faglige overvejelser i arbejdet med de komplekse sager samt at understøtte overblikket i arbejdet.

Dette gør vi ved at inddele sagsarbejdet i 3 step:

Step 1 - Sagens start – Ansøgning eller ej (kap. 3)

Step 2 - Sagen ruller (kap.4)

Step 3 – Sagens afslutning (Kap.5)

I kapitel 2 behandler vi nogle udvalgte fokuspunkter, som vi tænker har særlig relevans for arbejdet.

Da formålet med værktøjet er at skabe refleksion og overblik i det daglige arbejde, tænker vi, at det kan bruges helt konkret i arbejdet. Hensigten er, at der er tale om en tjekliste, som kan bruges ved sagens start og i den efterfølgende proces frem til sagens afslutning.

Vær opmærksom på, at de forskellige kapitler kan bruges uafhængigt af hinanden. Tanken er, at man anvender det kapitel, der passer med det sted i processen, hvor sagen er.

Vi gør opmærksom på, at dette værktøj forudsætter, at der arbejdes ud fra gældende lovgivning, som må konsulteres efter behov.

Særlig i forhold til kapitel 5 om sagens afslutning henviser vi til bekendtgørelse om rehabiliteringsplan og rehabiliteringsteamets indstilling om ressourceforløb, fleksjob, førtidspension mv.

Arbejdsevne metoden omtales i kapitel 3 pkt. 3.5. Metoden blev indført som en obligatorisk metode til udvikling og dokumentation i sager om revalidering, fleksjob og førtidspension i forbindelse med førtidspensionsreformen (lov nr. 285 fra april 2001), som trådte i kraft 1. januar 2003. Dokumentationsarbejdet skulle udføres i *ressourceprofilen*, som fra januar 2013 blev afløst af rehabiliteringsplanens forberedende del.

God fornøjelse med arbejdet

Bestyrelsen i Revalideringsfaggruppen 2023

Kapitel 2

Indlysende fokuspunkter i alle sager

I dette kapitel ser vi på nogle af de temaer, som er helt grundlæggende for arbejdet med at udvikle og belyse arbejdsevne. Temaerne er blandt andet afgørende for borgerens retssikkerhed og for at sagsbehandlingen kan gennemføres så hurtigt som muligt samtidigt med, at resultatet bliver så præcist og retvisende som muligt.

2.1 Samarbejdet med borgeren

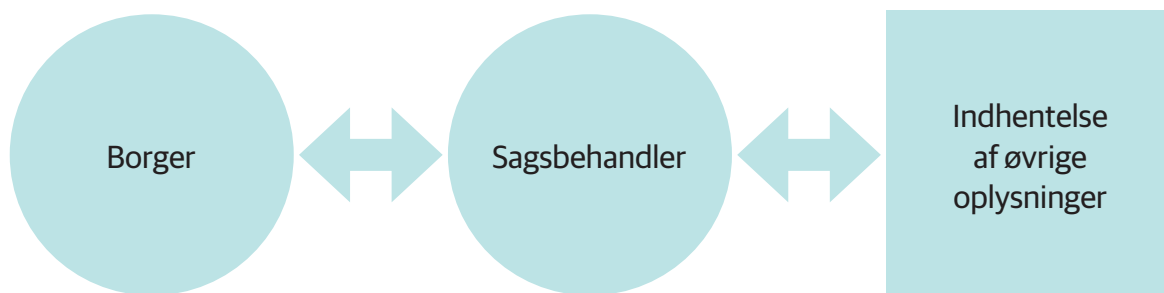
Lidt forsimplet kan man sige, at arbejdet med sagerne hviler på to "ben":

- Samarbejdet med borgeren: Der er tale om udviklingsarbejde.
- Resultatet af udviklingsarbejdet sammen med borgeren udgør dokumentationen for arbejdsevnen.

Det virker indlysende, at samarbejdet med borgeren er helt centralt i forløbet.

For det første drejer indsatsen sig primært om at skabe forandring eller afklaring i forhold til borgerens muligheder for at blive selvforsørgende. Dernæst drejer arbejdet sig om at tilvejebringe det bedst mulige grundlag for at bevilge de indsatser, der må vise sig at være nødvendige for den pågældende borger.

I arbejdet med arbejdsevnesagerne kan man illustrere samarbejdet sådan:

Det fremgår af retssikkerhedsloven (§4), at borgeren skal have mulighed for at medvirke til sagsbehandlingen. Desuden fremgår det, at sagsbehandlingen skal tilrettelægges, så borgeren kan medvirke ved behandlingen.

Når man arbejder med at udvikle og afklare arbejdsevnen, er det et krav til sagsbehandlingen, at borgeren involveres mest muligt i de beslutninger, der tages i processen. Som eksempler på dette kan f.eks. nævnes: Valg af tilbud, beslutning om tilrettelæggelse af praktikforløb og afklaring af funktionsevne i hjemmet.

I denne forbindelse er det vigtigt at huske, at virksomhedspraktik ikke må etableres udelukkende med det formål at dokumentere en nedsat arbejdsevne.

Det meget vigtige emne om det kommunikative arbejde med borgeren behandles ikke i dette værktøj. Det skyldes, som beskrevet i kapitel 1, at værktøjet er tænkt som en støtte til at fastholde overblik og systematik i arbejdet med at afklare arbejdsevnen. Men vigtigheden af temaet kan ikke overdrives.

Tre skarpe om samarbejdet med borgeren:

- Tænk over, hvordan du bedst kan tilrettelægge samarbejdet med borgeren.
- Husk løbende at oversætte de fagudtryk du bruger.
- Tjek løbende, om borgeren er med på, hvor i processen I er og hvor I er på vej hen.

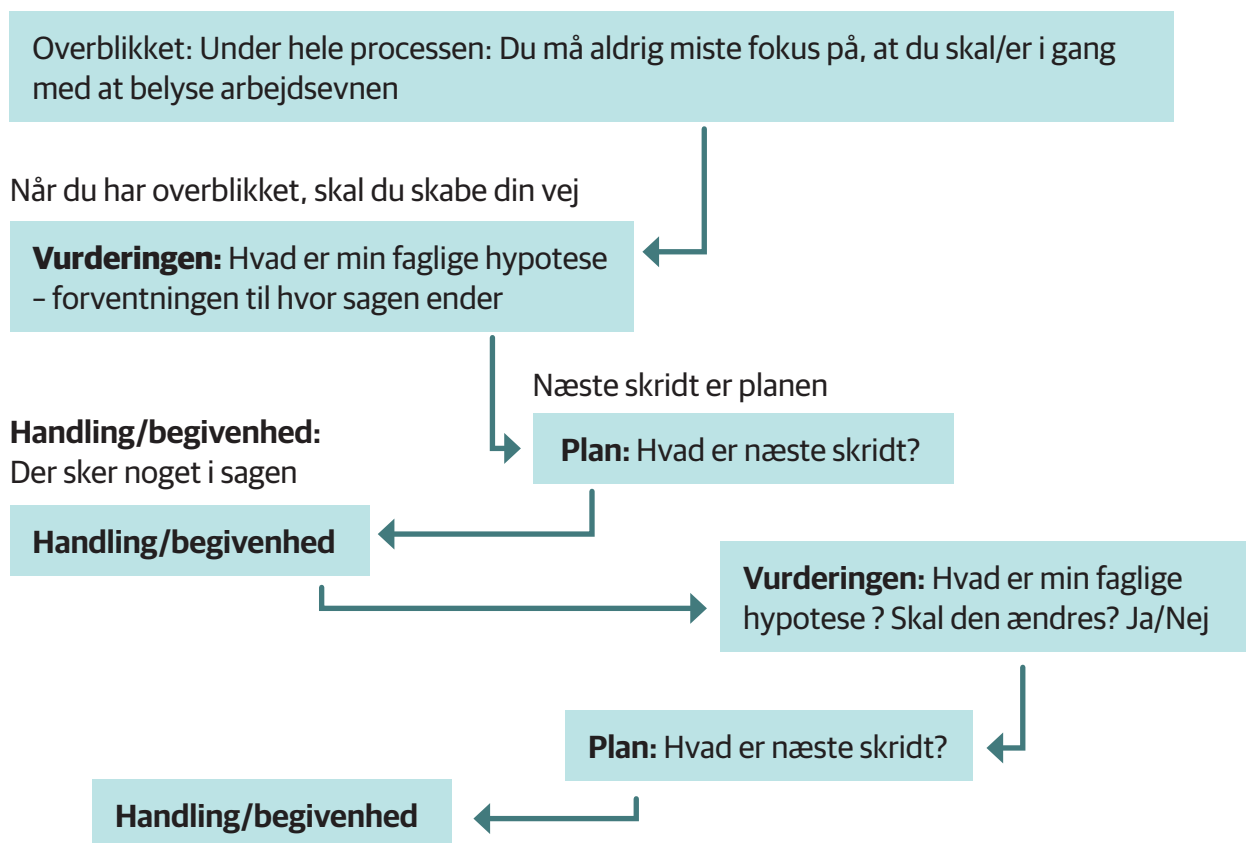
2.2 Analysen som værktøj - hold snor i sagen hele vejen

Hvem kender ikke til at miste overblikket undervejs?

Med erfaringen udvikler vi alle sammen en fremgangsmåde eller en systematik til at håndtere de forskellige skridt i sagsforløbet. For de fleste af os er det ikke noget, vi er meget bevidste om, og for mange fungerer det rigtig udmærket.

Men det sker i praksis, at man mister overblikket med det resultat, at behandlingen af sagen trækker (endnu) længere ud, eller at man indhenter for mange oplysninger eller forkerte oplysninger. Det er derfor meget vigtigt, at man bevarer overblikket over processen i sagen - hele vejen til målet.

Figuren nedenunder er et billede på den proces, der i store træk sker i sagen.

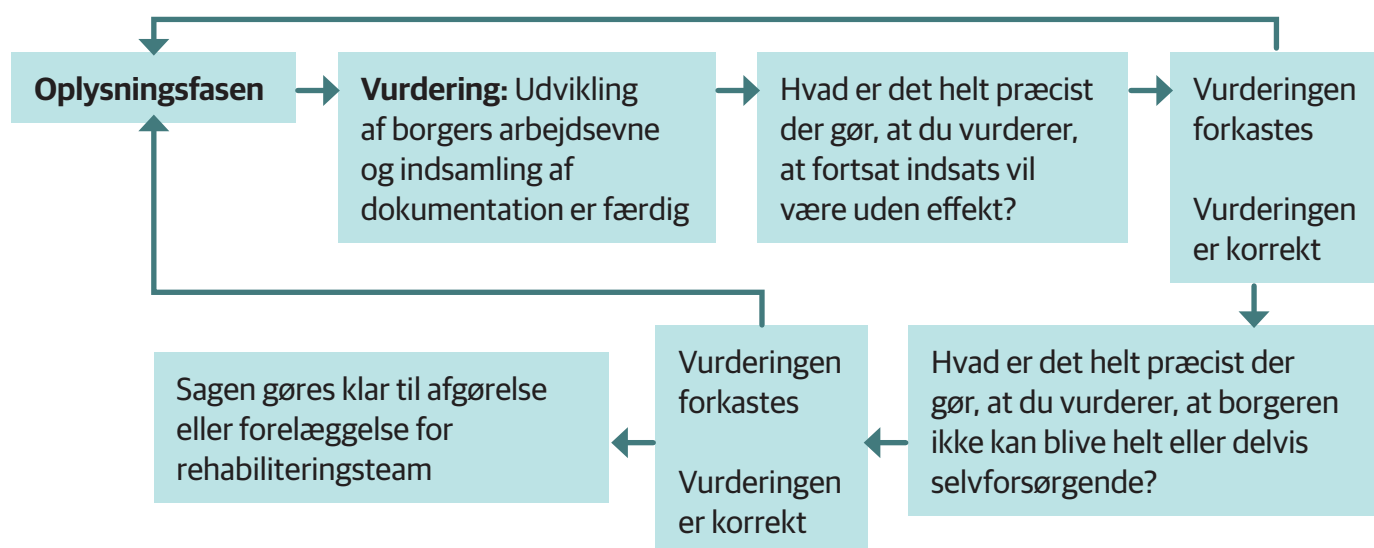
Der er tale om et forsøg på at vise en fremgangsmåde, der sikrer, at du som fagperson kan fastholde overblikket gennem hele sagsforløbet.

Med faglig hypotese menes, din forventning om hvilket resultat sagen vil munde ud i. F.eks. om forventningen er, at borgeren kan blive selvforsørgende ved at arbejde på ordinære vilkår. Der skal arbejdes bevidst med hypotesen fra sagens start.

Ideen er, at du efter hver handling (f.eks. svar på indhentelse af oplysninger, rapport fra gennemført praktik, eller nye oplysninger fra borgeren) igen laver en vurdering af, om den faglige hypotese stadig holder, eller om sagen skal skifte retning.

Efter hver handling skal det (på baggrund af analysen) overvejes, om der skal ske ændringer i planen - uanset om hypotesen ændres eller ej.

2.3 Test dine faglige vurderinger

På et tidspunkt i forløbet er sagen fuldt oplyst, og der skal tages stilling til, om borgeren kan blive selvforsørgende

- Uden indsats,
- Med en støttende indsats, eller
- Der skal bevilges en særlig støttende indsats, som kompenserer for den nedsatte arbejdsevne (f.eks. revalidering, fortsat jobafklaringsforløb, ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension).

Inden sagen afgøres eller forelægges for rehabiliteringsteamet, er det en god idé at teste den faglige vurdering af, at udviklingsarbejdet med borgeren og indhentelsen af oplysninger er afsluttet.

Det kan gøres ved at stille - i hvert fald - disse to spørgsmål:

- Hvad er det der helt præcist gør, at, at du vurderer, at fortsat indsats vil være uden effekt?
- Hvad er det der helt præcist gør, at du vurderer, at borgeren ikke kan blive helt eller delvis selvforsørgende?

Spørgsmålene stilles for at afprøve vurderingen, der går ud på, at sagen er klar til afgørelse eller forelæggelse for rehabiliteringsteamet.

Det er altså især præmisserne for besvarelsen af de to spørgsmål, der er i fokus her.

Hvis præmisserne er klare, præcise og specifikke og fremgår af sagens oplysninger, er der god grund til at tro, at sagen er klar til afgørelse eller forelæggelse for rehabiliteringsteamet.

Det er meget vigtigt, at man i svarene IKKE tager stilling til, hvilken indsats borgeren skal have fremover. Spørgsmålene retter sig udelukkende mod den aktuelle situation på grundlag af de indsamlede oplysninger.

Fremgangsmåden kan i øvrigt anvendes i alle sager, hvor der skal træffes afgørelse.

2.4 Lidt om at skrive i sager om arbejdsevne

I dette afsnit retter vi fokus direkte på det praktiske arbejde med at beskrive arbejdsevnen.

Som de fleste nok ved, er det at skrive i sagerne, hvor man skal udvikle og dokumentere borgerens arbejdsevne, en afgørende vigtig opgave. Hvis arbejdet ikke udføres korrekt, er der risiko for, at behandlingen af sagen trækker ud.

Det kendetegner arbejdet, at der sædvanligvis er mange konkrete oplysninger i sagerne. Disse er ofte indsamlet over lang eller længere tid. Dertil kommer, at det er en detaljeret og kompleks opgave at fastholde dokumentationen for progression i den del af funktionsevnen, der har betydning for bedømmelsen af arbejdsevnen.

Sammenfattende kan det siges, at den rigtige udvælgelse af oplysningerne og den korrekte gengivelse af dem er forudsætningen for, at udviklingsarbejdet med borgerens arbejdsevne beskrives korrekt.

- I den forbindelse er det relevant at nævne, at selve udvælgelsen af oplysningerne fra de relevante dokumenter er helt afgørende. Denne udvælgelse kan *ikke* erstattes af henvisning til f.eks. en hel helbredsattest eller en hel rapport fra en gennemført virksomhedspraktik.

Mange af de komplekse sager er ramt af problemer på dette område – desværre. Når man ser betingelserne, arbejdet udføres på, kan det ikke undre. En forudsætning er nemlig overblik og tilstrækkelig ro til refleksion.

Test dig selv, når du skriver

- Det er en god ide, *hver gang* du skriver at tænke over: Hvorfor jeg skriver lige nu?
- Det er en god ide, *hver gang* du skriver at tænke over: Hvor i processen er jeg?
- Det er en god ide, *hver gang* du skriver at tænke over: Hvor i dokumentet skriver jeg nu?
- Husk altid at skrive hvor oplysningen stammer fra – altså angiv kilden til oplysningen.
- ALTID – fokus på adskillelse af beskrivelse og vurdering.

STOP - undervejs og overvej:

Har jeg nu belyst arbejdsevnen fuldt ud?

Hvis svaret er ja: Hvad er næste skridt – bevilling, afslag, indstilling til rehabiliteringsteamet?

Hvis svaret er nej: Hvad er næste skridt – samtale med borgeren, bestilling af oplysninger, bestilling af virksomhedspraktik eller at afvente igangsat indsats?

Kapitel 3 Step 1 - Sagens start

Dette kapitel drejer sig om sagens start forstået sådan, at fokus retter sig mod de indledende skridt, der er sædvanlige i den type sager, vi arbejder med i dette værktøj.

Derfor ser vi i dette kapitel på følgende situationer:

- Borgeren ansøger eller vejledes om en særlig indsats – f.eks. revalidering
Sagen afsluttes på det foreliggende grundlag
- Du indleder processen med udvikling af borgerens arbejdsevne/indhentelse af yderligere oplysninger.

3.1 Ansøgning eller ej - betydningen af dette

Det kan virke underligt, at det er nødvendigt at have fokus på, om der er tale om en ansøgning. Grunden til at belyse emnet er, at en borger kan have den opfattelse, at han har ansøgt om en indsats. Mens socialrådgiveren på den anden side vurderer, at der er tale om en vejledningssamtale.

Det er derfor altid vigtigt, at man får afstemt forventningerne til det næste skridt i sagen. I nogle tilfælde vil yderligere vejledning opfylde borgerens behov. I andre tilfælde er det nødvendigt at påbegynde behandlingen af ansøgningen.

3.2 Lyt til din faglige fornemmelse - den faglige hypotese

Mange sager trækker desværre ud, og borgeren er henvist til at leve med usikkerheden om den fremtidige forsørgelse gennem længere tid. Det findes der ingen enkle løsninger på. Der er dog forskellige greb, man kan pege på.

Vi sætter her fokus på en af de ting, det er meget vigtigt at være opmærksom på under hele sagens forløb – den faglige hypotese.

Altså socialrådgiverens af, hvilket resultat sagen forventes at munde ud i.

I dette værktøj opererer vi med tre mulige faglige hypoteser.

Ordinær
selvforsørgelse
er realistisk

Tvivel om arbejdsevnen
rækker til ordinær
selvforsørgelse

Arbejdsevnen rækker
ikke til ordinær
forsørgelse

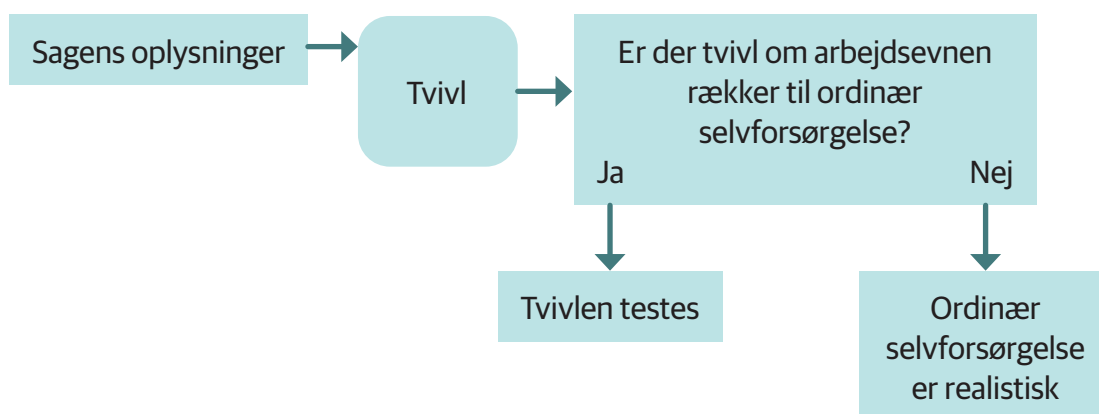
I beskæftigelseslovgivningen er målet om forsørgelse ved ordinær beskæftigelse udgangspunktet for indsatsen. Den faglige hypotese om selvforsørgelse er derfor - som oftest - udgangspunktet for indsatsen for den enkelte.

Hvis denne hypotese undervejs ikke længere er realistisk, eller der opstår tvivel, om det er tilfældet, skal den ændres. Vi anvender begrebet sporskifte om denne situation.

3.3 Risikovurdering - grundlaget for sporskifte

Det kan dog være uklart, om tiden er inde til at begynde en nærmere undersøgelse af arbejdsevnen.

I disse situationer er det vigtigt, at man lytter til sin faglige fornemmelse og får taget stilling til, om det er tid til sporskifte. Et redskab, man kan anvende til at få belyst, om det er tid til klarlæggelse af arbejdsevnen, er risikovurderingen.

Risikoen - TESTEN:

Er der risiko for, at arbejdsevnen er så nedsat (længerevarende eller varigt), at borgerens selvforsørgelse afhænger af, at der bevilges revalidering, forlænget jobafklaringsforløb, ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension?

Hvis svaret er nej:

Hvad er det helt præcist der gør, at der ikke er tvivl (præmisserne for vurderingen)?

Ordinær selvforsørgelse er realistisk

Hvis svaret er ja:

Hvad er det helt præcist der gør, at der er tvivl (præmisserne for vurderingen)?

Den faglige Hypotese ændres - Arbejdsevnen afklares

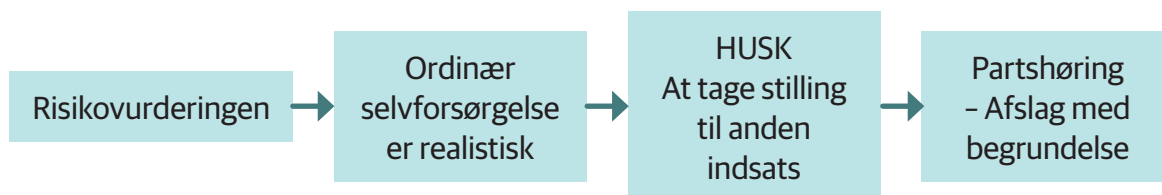
Det kan ikke understreges nok, at der er helt afgørende, at præmisserne for vurderingen er klare. Det er lige så vigtigt, at man er opmærksom på, at præmisserne hviler på oplysninger, der allerede findes i sagen.

3.4. Sagsoplysningen standses - med eller uden afgørelse

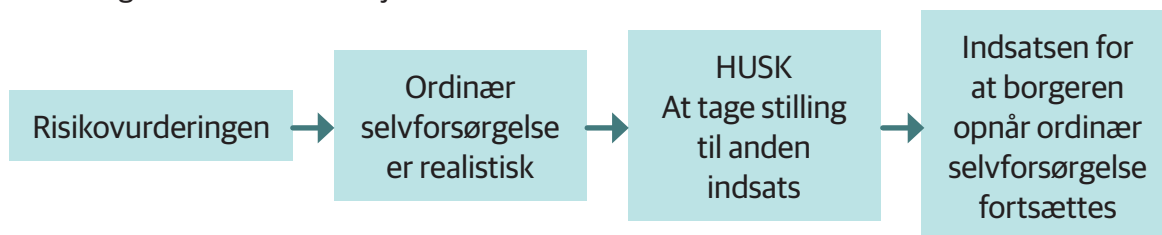
Hvis man på baggrund af risikovurderingen kommer frem til, at arbejdshypotesen om ordinær selvforsørgelse holder stik, kan der være om to situationer:

- Borgeren har ansøgt og skal derfor have et skriftligt begrundet afslag på ønsket om en særlig indsats.
- Socialrådgiverens tvivl om arbejdshypotesen om ordinær forsørgelse er afkræftet.

Afslag på borgerens ansøgning:

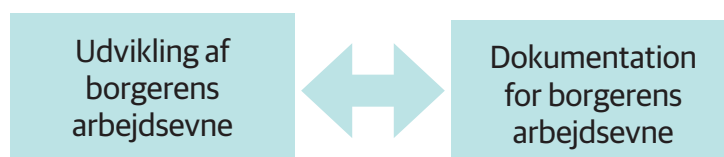
Socialrådgiverens tvivl om arbejdsevnen er afkræftet:

3.5 Sagsoplysningen påbegyndes

Næste skridt i processen går ud på at klarlægge borgerens arbejdsevne.

Denne proces indeholder to dele:

Man skal være opmærksom på, at det ikke er lovligt at iværksætte en indsats for borgeren udelukkende for at skaffe dokumentation.

Med indsats tænkes især på tilbud efter beskæftigelsesloven. Men enhver indsats, der sættes i gang, skal have det formål at udvikle arbejdsevnen. De oplysninger, der kommer fra indsatsen, indgår som vigtige dele af dokumentationen i sagen.

3.6 Oplysningsgrundlaget - udvikling og dokumentation

Denne del af processen drejer sig dels om at gennemføre udviklingsprocessen sammen med borgeren, dels at skabe det oplysningsgrundlag, der giver et præcist og retvisende billede af borgers arbejdsevne.

Det er vigtigt at huske på, at den afgørelse, som processen fører frem til, skal hvile på en helhedsvurdering af borgerens samlede situation.

En solid helhedsvurdering forudsætter, at oplysningerne i sagen giver et præcist billede af borgers konkrete situation.

Det er derfor en god idé at tage udgangspunkt i de 12 elementer fra arbejdsevnetoden, når man går i gang med at klarlægge arbejdsevnen. Det samme gælder for resten af processen.

- Uddannelse
- Arbejdsmarkedserfaring
- Interesser
- Sociale kompetencer
- Omstillingsevne
- Indlæringsevne

- Arbejdsrelevante ønsker,
- Præstationsforventninger
- Arbejdsidentitet
- Bolig og økonomi
- Sociale netværk
- Helbred

Anbefalingen er, at man i hver sag ser på alle elementerne – derefter kan de elementer, som ikke har betydning i den konkrete sag vælges fra

Udgangspunktet er, at alle de 12 elementer er vigtige i sager, hvor der er mistanke om nedsat arbejdsevne. Der er dog nogle elementer, der slet ikke er til at komme uden om.

Her tænkes f.eks. på

- uddannelse,
- arbejdsmarkedserfaring og
- arbejdsrelevante ønsker.

I langt de fleste sager vil helbredet også spille en meget vigtig rolle. Der er god grund til at huske på, at helbredsmæssige forhold er et delelement i den samlede beskrivelse (og vurdering) af en persons arbejdsevne. Dette gælder også for lægeerklæringer fra egen læge eller speciallæge.

Fokus skal være rettet mod at dokumentere borgerens:

- Ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet
- Udviklingsmulighederne for ressourcerne
- Barriererne for udviklingsmulighederne

Beslutningen om hvorvidt oplysninger udgør ressourcer, udviklingsmuligheder for ressourcerne eller barrierer for udviklingsmulighederne træffes, når den samlede arbejdsevne skal vurderes.

I processen sammen med borgeren er det dog uhyre vigtigt, at socialrådgiveren løbende tager stilling til, om der er dokumentation i sagen, der belyser de tre temaer. Hvis dette ikke er tilfældet, kan man risikere, at der er hul i oplysningsgrundlaget.

3.7 Bestillingen

Med bestillingen tænker vi på:

- At der skal sættes et aktivt tilbud efter beskæftigelsesloven i gang
- At der skal sættes andre indsatser i gang, som jobcentret betaler - f.eks. et tilbud om uddannelse

Men vi tænker også på situationen, hvor der skal indhentes flere oplysninger:

Ofte er der tale om at indhente oplysninger om sundhedsfaglige indsatser – men der kan også være tale om at indhente fra andre.

Gør dig klart:

- Har du allerede har de nødvendige oplysninger?
- Hvis svaret er nej:
- Hvad er det helt konkret, der gør, at de nye oplysninger er nødvendige?
- Hvad kan du forvente at få ud af oplysningerne?

Når du har begrundet, hvorfor indsatsen/oplysningerne er nødvendig(e), er det vigtigt, at du laver en bestilling, der er helt præcis. Dette gælder uanset, om der er tale om bestilling af tilbud eller indhentning af oplysninger.

Det er nemmest at leve op til kravet om præcision, hvis du grundigt overvejer svarene på spørgsmålene nævnt ovenfor.

Bestilling af tilbud:

- Formål med indsatsen: Beskriv formålet HELT konkret
- Borgerens holdning til indsatsen: Beskriv borgerens syn på og ønsker til indsatsen – f.eks. arbejdsopgaverne
- Forventet varighed af indsatsen: Varighed, som den ser ud, beskrives
- Særlige skånehensyn: Skånehensynene beskrives
- Kompenserende indsatser: Der tages stilling til kendte behov for f.eks. hjælpemidler

Bestilling af oplysninger:

- Beskriv formålet med indhentelsen: Beskriv formålet HELT konkret
- Oplysningerne der ønskes: Beskriv helt konkret, hvilke oplysninger der ønskes

En lillebitte smule om samtykke:

Ofte er det en forudsætning for at lave en ordentlig bestilling af et tilbud eller en indhentelse af nødvendige oplysninger, at der udleveres oplysninger om borgeren.

Der er to krav til denne udlevering af oplysninger:

- At udleveringen af oplysningerne er en forudsætning for, at modtageren kan iværksætte tilbuddet/at modtageren kan besvare indhentelsen af oplysningerne.
- At det sker med borgerens samtykke.

Kapitel 4 – Step 2 - Sagen ruller

Dette kapitel drejer sig om den fortsatte behandling af sagen.

Altså situationer, hvor *risikovurderingen* er lavet og den faglige hypotese er, at der er risiko for, at borgerens arbejdsevne er truet.

Behandlingen af sagen fortsætter indtil, at hypotesen om den nedsatte arbejdsevne er afkræftet. Eller det er dokumenteret,

- at arbejdsevnen er nedsat og
- omfanget af nedsættelsen er belyst.

Figuren nedenfor beskriver de enkelte led i arbejdet med at skabe det nødvendige grundlag for at belyse arbejdsevnen fuldt ud. Begreberne, der anvendes i figuren, er forklaret nedenunder.

4.1 Den løbende oplysning af sagen

- oplysninger om udviklingen af arbejdsevnen og dokumentationen modtages

Processen løber indtil:

- Sagen er fuldt belyst, og der ikke er tvivl om, at arbejdsevnen rækker til **selvforsørgelse**
- Sagen er fuldt belyst, og der ikke er tvivl om, at arbejdsevnen er **nedsat** og der kan tages stilling til den særlige indsats.

*Handling/begivenhed: Med udtrykket handling/begivenhed menes, at der er sket noget i sagen. Det kan f.eks. skyldes, at en praktik er afbrudt eller afsluttet, at der er kommet nye oplysninger fra borgeren, eller at helbredsoplysninger er modtaget.

** Nye oplysninger: Hver gang der kommer nye oplysninger, skal det vurderes, om oplysningerne tilføjer noget relevant til sagen og om den faglige hypotese kan ændres. Her tænkes på oplysninger om noget, man enten ikke har vidst eller noget, der underbygger viden, man allerede har.

*** Den faglige hypotese: Den faglige vurdering af, hvilket resultat sagen forventes at munde ud i.

****Plan: Udtrykket plan bruges her om de indsatser, der nødvendige for at afklare borgerens arbejdsevne. Planen justeres løbende efter behov.

*****Bestilling: Indhentelse af nye oplysninger – f.eks. bestillingen af et nyt tilbud, helbredsoplysninger eller en virksomhedspraktik.

HUSK ALTID:

Ved bestilling af tilbud

- Beskriv formålet HELT konkret
- Borgerens holdning til indsatsen beskrives
- Forventet varighed af indsatsen beskrives
- Særlige skånehensyn beskrives
- Kompenserende indsatser - kendte behov for f.eks. hjælpemidler beskrives

Bestilling af nye oplysninger

- Beskriv formålet med indhentelsen HELT konkret
- Beskriv helt konkret, hvilke oplysninger der ønskes

4.2 STOP og få overblik

Er risikoen for borgerens arbejdsevne afblæst eller skal udviklingsarbejdet/afklaringen fortsættes?

Idealet er, at den sagsansvarlige på et hvilket som helst tidspunkt har det fulde overblik over sagen.

Det er en kompliceret opgave, som kompliceres yderligere som tiden går, og sagsmaterialet vokser. Sløres det store overblik, opstår der risiko for, at der indhentes oplysninger, det ikke havde været nødvendigt at indhente. En anden risiko er, at borgeren sendes forgæves gennem perioder med praktik eller at praktikker forlænges uden effekt.

Uanset hvad årsagen er, vil manglende overblik udgøre en forøget risiko for, at sagsbehandlingstiden bliver unødigt lang til gene for alle parter.

Der er ikke noget quickfix på dette – desværre.

Et simpelt praktisk værktøj kan dog være løbende – og i hvert fald – hver gang,

- Der kommer nye oplysninger ind på sagen eller
- Der har været opfølgende møde med borgeren

at spørge sig selv om:

- Hvad er min konkrete hypotese i denne sag? (vi går ud fra, at der er mange andre sager i gang)
- Ændrer oplysningerne ved min hypotese?
- Ændrer oplysningerne på behovet for handling i sagen?

Der er ikke nødvendigvis behov for et voldsomt tidsforbrug til disse overvejelser. Jo oftere de laves, jo nemmere går det med at bevare overblikket.

Et relevant spørgsmål i denne forbindelse er, om der er notatpligt om overvejelserne.

Nye relevante oplysninger er der altid notatpligt om, hvis de ikke fremgår andre steder i sagen.

Ellers er svaret: Nej, pligt er der kun, hvis overvejelserne munder ud i noget helt konkret til sagsgrundlaget, som det er relevant at fastholde.

Det kan f.eks. være i den situation, hvor de nye oplysninger påvirker hypotesen, så den skal ændres eller justeres. Det kan også være i en situation, hvor overvejelserne gør det nødvendigt, at indhente nye oplysninger eller bestille nye tilbud.

4.3 Sporskifte - afgørelse - eller fortsættelse af processen

Som allerede nævnt det er meget vigtigt løbende at være opmærksom på, om der stadig er grundlag for at tvivle på borgerens evne til at blive selvforsørgende.

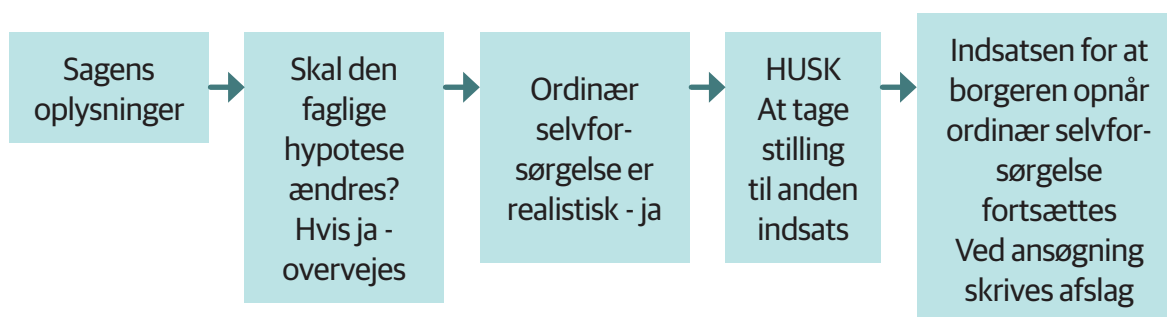
Når tvivlen er afkræftet: Sagen er fuldt belyst, og der ikke er tvivl om, at arbejdsevnen rækker til selvforsørgelse. Når vurderingen er, at tvivlen er afkræftet, må den faglige hypotese nødvendigvis ændres til selvforsørgelse ved ordinært arbejde. I dette tilfælde skiftes spor fra

- Tvivl om, at arbejdsevnen er nedsat

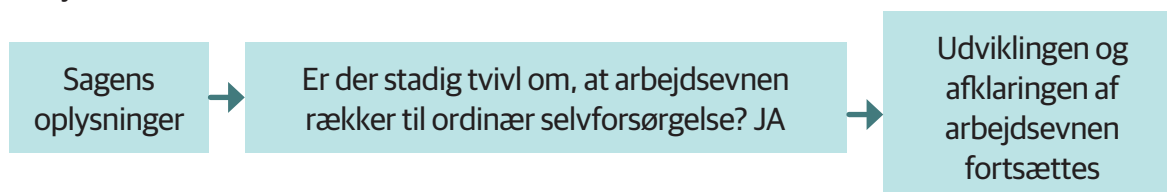
til

- Ordinær selvforsørgelse

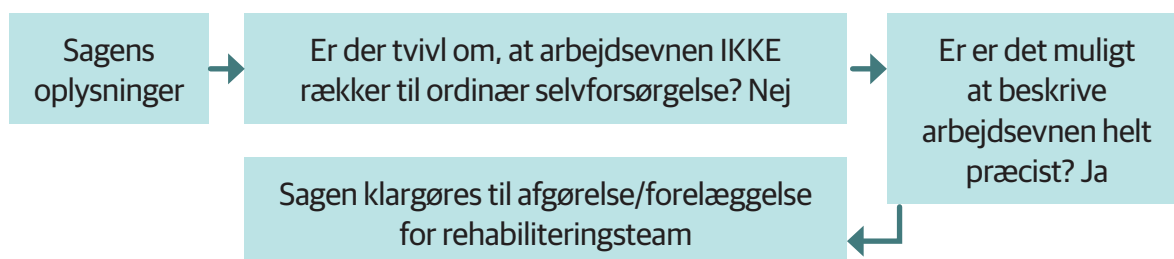
Uanset om der er notatpligt eller ej, kan det være en rigtig god idé at skive et kort notat om de relevante overvejelser i sagen.

Tvivlen består: Hvis hypotesen fortsat går ud på, at der er tvivl om borgerens arbejdsevne rækker til ordinær selvforsørgelse, ændres denne naturligvis ikke. Processen om belysning af arbejdsevne fortsættes.

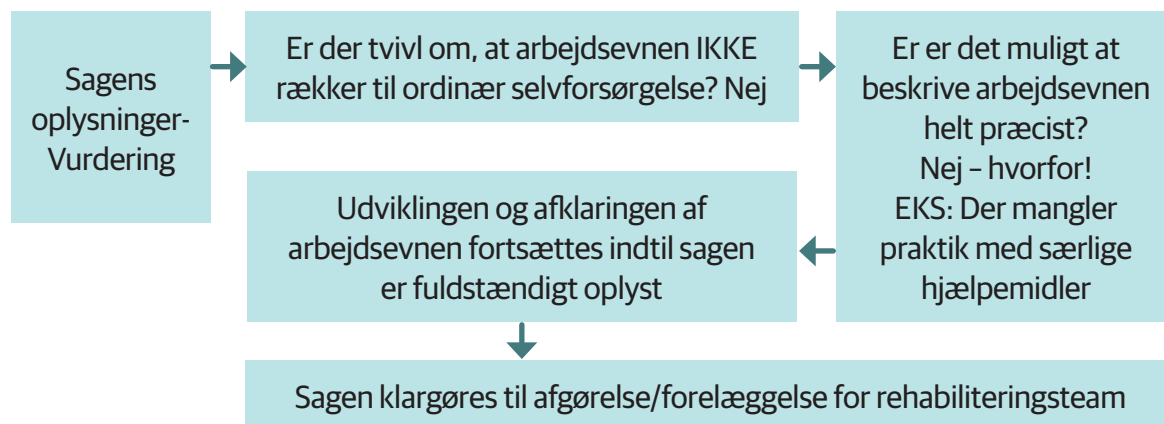

Sagen er fuldt oplyst: På et tidspunkt er sagen er så veldokumenteret, at der ikke er grundlag for at indhente yderligere oplysninger. Når dette er tilfældet, og borgerens arbejdsevne vurderes at være så nedsat, at der er behov for en særlig indsats, klargøres sagen til forelæggelse for rehabiliteringsteamet. Med særlig indsats tænkes på f.eks. revalidering, ressourceforløb, eller førtidspension.

Sagen er ikke fuldt oplyst: Det kan dog stadig være nødvendigt at forsætte udviklingsarbejdet sammen med borgeren, før det er muligt at beskrive arbejdsevnen præcist. Ofte vil det betyde, at der skal indhentes yderligere oplysninger eller iværksættes yderlige afklaring i en virksomhedspraktik. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der ikke er tvivl om, at ordinær selvforsørgelse ikke er realistisk, men omfanget af nedsættelsen af arbejdsevnen ikke er helt præcist belyst.

I denne situation forsættes processen indtil, det er muligt at beskrive arbejdsevne præcist.

Kap 5 - Step 3 - Sagens afslutning

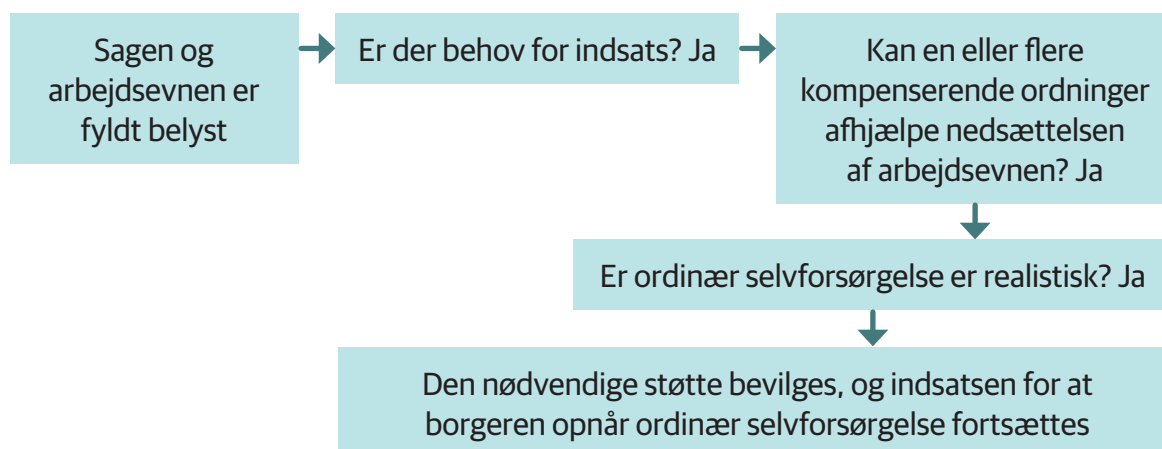
På et tidspunkt er man kommet så langt, at sagen må betragtes som fuldt oplyst. Der er ikke flere muligheder for udvikling af arbejdsevnen og ikke flere relevante muligheder for at indhente yderligere oplysninger. Det betyder, at den faglige hypotese om, at nedsættelse af arbejdsevnen er bekræftet og det må anses for udelukket, at den pågældende kan blive selvforsørgende på ordinære vilkår på arbejdsmarkedet. Dermed kan man også gå ud fra, at arbejdsevnen er fuldt belyst.

Husk, at der skal tages konkret stilling til mulighederne for at afhjælpe nedsættelsen af arbejdsevnen ved brug af de kompenserende ordninger. Arbejdsevnen kan ikke anses for at være fuldt belyst, før dette er gjort.

5.1 Der træffes afgørelse om indsats eller afslag på indsats

I nogle sager kræver det en ganske lang indsats, før man kan fastslå, at sagen er fuldt oplyst.

I disse sager er det meget vigtigt, at man så hurtigt som muligt får fastslået, om hypotesen om nedsættelsen af arbejdsevnen kun til dels holder stik. Det kan være, at arbejdsevnen er nedsat men ikke mere end, at en eller flere af de kompenserende indsatser kan afhjælpe følgerne af den nedsatte arbejdsevne. Her tænkes f.eks. på personlig assistance eller hjælpemidler i forbindelse med såvel beskæftigelse som i hjemmet.

Hvis borgeren har søgt om en specifik indsats - f.eks. fleksjob - skal der laves et afslag på ansøgningen i forbindelse med, at der bevilges støtte med kompenserende ordning(er). Det er vigtigt, at afgørelsen indeholder en klagevejledning.

5.2 Den forberedende del af rehabiliteringsplanen laves og sagen sendes til rehabiliteringsteamet

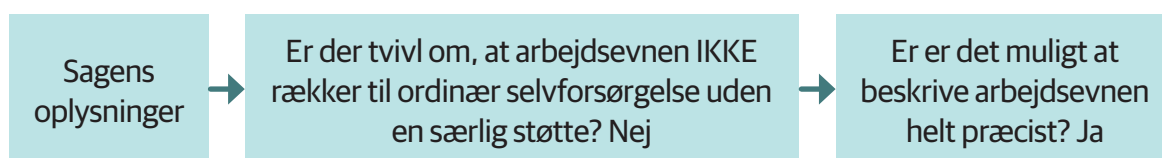
I de sager, hvor vurderingen er, at det er nødvendigt at yde borgeren en særlig støtte, begynder processen med at udarbejde rehabiliteringsplanens forberedende del.

Arbejdet sker i samarbejde med borgeren. Det er vigtigt at være opmærksom på, at borgeren i videst muligt omfang skal inddrages i denne proces.

De støttemuligheder, der tænkes på er

- Revalidering
- Jobafklaringsager (borgere i JAF)
- Ressourceforøb
- Fleksjob
- Førtidspension

Sygedagpengepengesager i kategori 3 og udarbejdelse af den første forberedende del i jobafklaringsager kommer vi ikke nærmere ind på i dette værktøj.

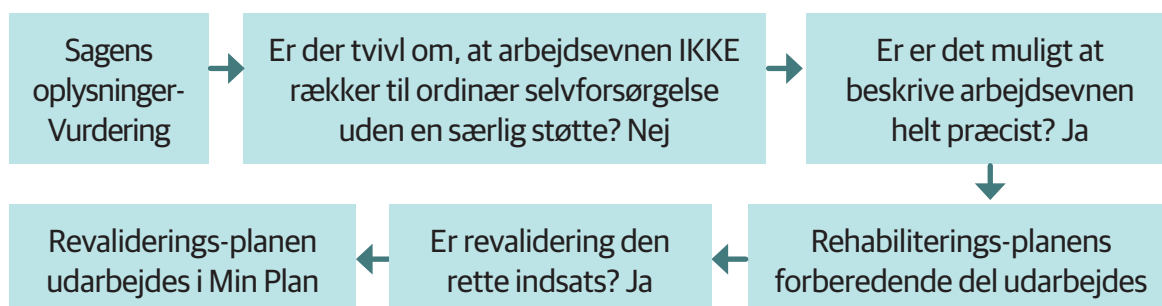

5.2.1 - Særligt om revalidering

Revalideringssager skal ikke forelægges for rehabiliteringsteamet. Det er jobcentret, der har kompetencen til at afgøre, om betingelserne for tilkendelse af revalidering er opfyldt. Det betyder, at disse sager kan afgøres uden obligatorisk indhentelse af oplysninger fra andre dele af den kommunale enhedsforvaltning.

Rehabiliteringsplanens forberedende del fungerer som grundlag for jobcentrets vurdering af, om revalidering er den rette indsats som compensation for nedsættelsen af borgerens arbejdsevne.

I rehabiliteringsplanens forberedende del beskrives arbejdsevnen ud fra de relevante oplysninger, der er indhentet i processen med borgeren. Dette gælder også den praktiserende læges vurdering af borgerens helbred set i forhold til beskæftigelse.

5.2.2 – Sager der skal forelægges for rehabiliteringsteamet

I sager hvor den faglige hypotese er, at det er nødvendigt for borgerens selvforsørgelse, at der bevilges en af følgende indsatser

- Efterfølgende jobafklaringsforløb?
- Ressourceforøb
- Fleksjob
- Førtidspension

Udarbejdes rehabiliteringsplanens forberedende del.

I den forberedende del beskrives arbejdsevnen ud fra de relevante oplysninger, der er indhentet i processen med borgeren. Dette gælder også den praktiserende læges vurdering af borgerens helbred set i forhold til beskæftigelse.

Vurderinger:

Det er vigtigt at være opmærksom på, at den forberedende del *ikke må indeholde vurderinger af den fremtidige indsats*.

Grunden til det er, at det er rehabiliteringsteamets opgave at vurdere borgerens funktionsevne bredt i forhold til de forskellige muligheder for støttende indsatser. På den baggrund laver teamet sin indstilling om bevilling af

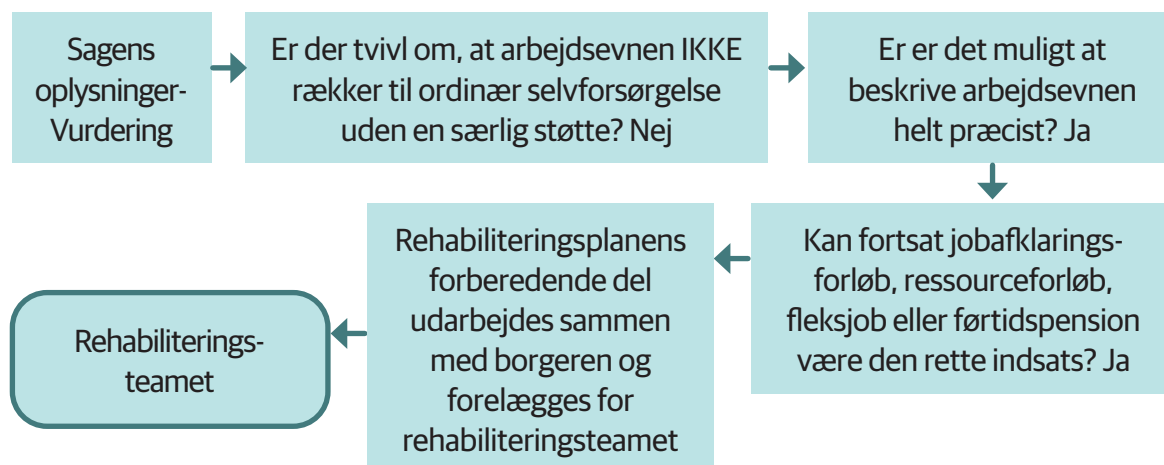
- Nyt jobafklaringsforløb
- Ressourceforøb
- Fleksjob
- Påbegyndelse af sag om tilkendelse af førtidspension.

Erfaringer og årsag:

Den forberedende del af rehabiliteringsplanen *skal* belyse kommunens og borgerens erfaringer med de indsatser, der har været iværksat.

Der er vigtigt at være opmærksom på, at kommunens og borgerens opfattelse af grundene til, at indsatsen ikke har ført til job eller uddannelse også *skal* fremgå af planen.

Her er der tale om vurderinger. Men vurderingerne retter sig mod den indsats, der er gennemført og *ikke* mod den indsats, der er behov for fremadrettet.

HUSK inden sagen sendes til rehabiliteringsteamet:

Test om den forberedende del af rehabiliteringsplanen er skarp nok til at underbygge den faglige hypotese om, at borgeren skal bevilges en særlig indsats for at kunne få et forsørgelsesgrundlag.

Læs rehabiliteringsplanen grundigt (endnu en gang) og spørg dig selv - og svar tydeligt på:

- Hvad er det helt præcist der gør, at, at du vurderer, at fortsat indsats vil være uden effekt?
- Hvad er det helt præcist der gør, at du vurderer, at borgeren ikke kan blive helt eller delvis selvforsørgende uden en særlig indsats?

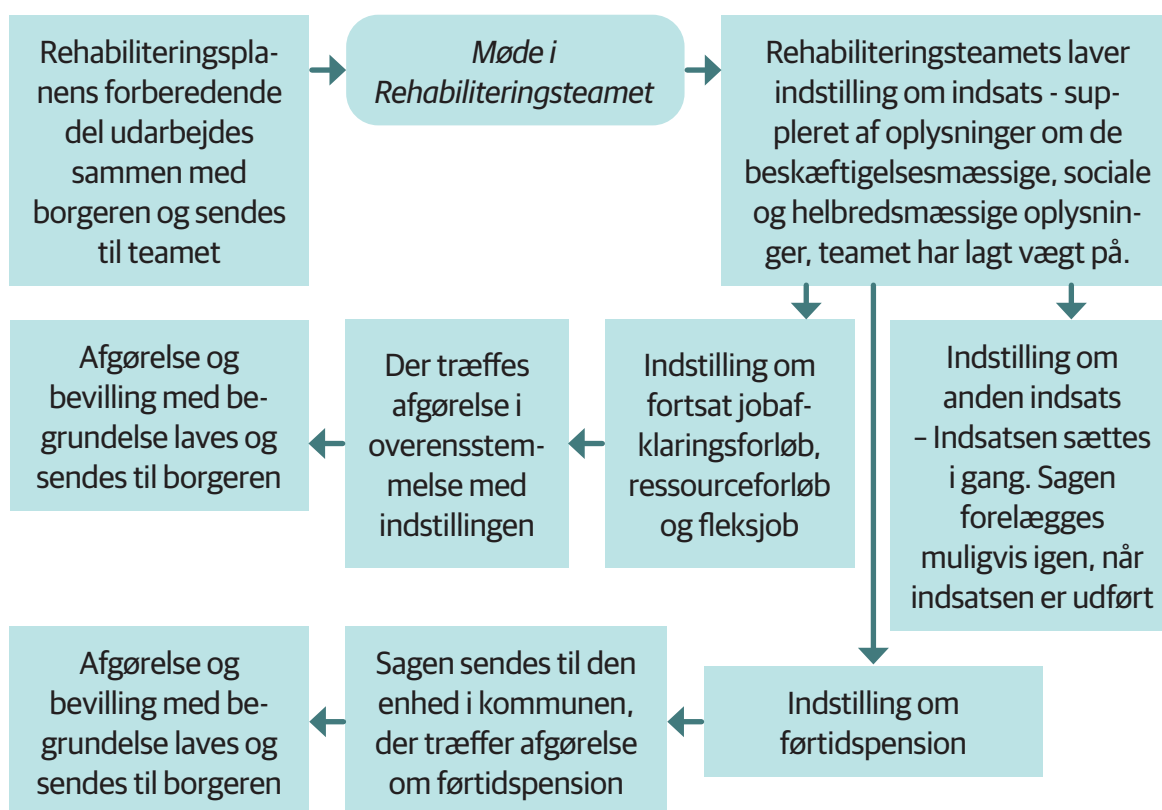
5.3 Der træffes afgørelse efter forelæggelsen for rehabiliteringsteamet

Når sagen har været behandlet på møde i rehabiliteringsteamet, laver teamet sin indstilling om den indsats, de mener er den rette for at kompensere borgeren for den nedsatte arbejdssevne.

I sjældne tilfælde indstiller teamet til en anden indsats. Det skal forstås på den måde, at teamet ikke finder grundlag for at indstille til f.eks. ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension. En indstilling om anden indsats kan skyldes, at teamet mener, at der er brug for yderligere optrænende indsats eller der mangler oplysninger i sagen.

Teamets indstilling skal præcisere de oplysninger, der er lagt vægt på, som grundlag for indstillingen.

Figuren nedenunder viser det flow i processen, der leder op til afgørelsen om den indsats, borgeren skal bevilges. Situationer, hvor der er egentlig uenighed om, hvilken indsats der skal bevilges, er ikke beskrevet her. Det skyldes, at formålet med dette redskab er at understøtte overblikket i arbejdet med sagen.

Afgørelsen skal opfylde kravene til en lovlig begrundelse – herunder klagevejledning - som de fremgår af forvaltningslovens §§22-25. Når der træffes en afgørelse, er det udelukkende oplysninger fra rehabiliteringsplanens forberedende del og rehabiliteringsteamets indstilling, der kan lægges til grund.

